การประเมินภาวะสุขภาพ สำหรับพยาบาล:

การตรวจร่างกาย

Health Assessment for Nurses:

Physical Examination

การประเมินภาวะสุขภาพสำหรับพยาบ..
WB200 ภ493ก 2564
B0053368
bib:13399117052

โดย • พันตำรวจ[illegible]
• รองศาสตราจารย์ พันตำรวจเอกหญิง พรพรรณ ภูสาหัส
• ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พันตำรวจเอกหญิง ดร.สมสุข ภาณุรัตน์
• ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พันตำรวจเอกหญิง ดร.สุขฤดี ธัชศฤงคารสกุล
• พันตำรวจโทหญิง พัชรี กระจ่างโพธิ์
• พันตำรวจโทหญิง วิถี ธุระธรรม

การประเมินภาวะสุขภาพสำหรับพยาบาล :
การตรวจร่างกาย

Health Assessment for Nurses :
Physical Examination

ผู้เรียบเรียง พันตำรวจโท ภาสกร เนตรทิพย์วัลย์
รองศาสตราจารย์ พันตำรวจเอกหญิง พรพรรณ ภูสาหัส
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พันตำรวจเอกหญิง ดร.สมสุข ภาณุรัตน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พันตำรวจเอกหญิง ดร.สุขฤดี ธัชศฤงคารสกุล
พันตำรวจโทหญิง พัชรี กระจ่างโพธิ์
พันตำรวจโทหญิง วิถี ธุระธรรม

ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ นาวาโทหญิง ดร.สินีนุช ศิริวงศ์
หัวหน้าฝ่ายแผนและวิจัย วิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ
อาจารย์ ดร. สุรชาติ สิทธิปกรณ์
รองคณบดี ฝ่ายวิชาการ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พิมพ์ครั้งที่ 6 พฤศจิกายน 2564
จำนวนพิมพ์ 1,000 เล่ม
จำนวนหน้า 262 หน้า
ราคา 250 บาท
ISBN 978-616-565-401-2

เลขเรียกหนังสือ WB200
ภ493ก 2564
เลขทะเบียนหนังสือ B0053368
วันที่ลงทะเบียน 29 ส.ค. 2565
ได้มาจาก งบประมาณ 2565

ผู้จัดพิมพ์และเผยแพร่ พันตำรวจโท ภาสกร เนตรทิพย์วัลย์
วิทยาลัยพยาบาลตำรวจ โรงพยาบาลตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
492/1 ถ.อังรีดูนังต์ เขตปทุมวัน กทมฯ 10330
โทร. 02-2076093, 02-2510253
อีเมล kangkrab999@yahoo.com

ออกแบบรูปเล่ม ภาณุพันธ์ โนวยุทธ
www.coverbookdesign.net
อีเมล phanu.nova@gmail.com

พิมพ์ที่ บริษัท พิมพ์ดีการพิมพ์ จำกัด
222 ซอยพระยาสุเรนทร์ 30 แขวงบางชัน
เขตคลองสามวา กรุงเทพฯ 10510
โทรศัพท์ 02-9191481 โทรสาร 02 9553381
อีเมล pimdeekarnpim@hotmail.com

ตำราเล่มนี้เป็นข้อคิดเห็นส่วนตัวของผู้เรียบเรียง และได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์
ที่เกี่ยวข้อง การผลิต ลอกเลียน หรือทำซ้ำ ในส่วนใดส่วนหนึ่งหรือทั้งหมด
ต้องได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้เรียบเรียง

สารบัญ

บทที่ 1 การตรวจร่างกายทั่วไป 13

วัตถุประสงค์ 13
หลักการตรวจร่างกายทั่วไป 14
เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน 15
การตรวจร่างกายทั่วไป 15
เอกสารอ้างอิง 24
คำถามท้ายบท 25

บทที่ 2 ระบบผิวหนัง 27

วัตถุประสงค์ 27
กายวิภาคศาสตร์และหน้าที่ของระบบผิวหนัง ผม ขน และเล็บ 28
หลักการตรวจร่างกายระบบผิวหนัง 31
เอกสารอ้างอิง 48
คำถามท้ายบท 49

บทที่ 3 ศีรษะ ใบหน้า ตา หู จมูก และคอ 51

วัตถุประสงค์ 51
กายวิภาคศาสตร์และหน้าที่ของศีรษะ ใบหน้า ตา หู จมูก และคอ 52
การตรวจร่างกายระบบศีรษะ ใบหน้า ตา หู จมูก และคอ 59
เอกสารอ้างอิง 76
คำถามท้ายบท 77

บทที่ 4 ทรวงอกและปอด 79

วัตถุประสงค์ 79
กายวิภาคศาสตร์และหน้าที่ของทรวงอกและปอด 80
เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน 85
การตรวจร่างกายทรวงอกและปอด 85
เอกสารอ้างอิง 97
คำถามท้ายบท 98

บทที่ 5 หัวใจและหลอดเลือด **101**
วัตถุประสงค์ 101
กายวิภาคศาสตร์และหน้าที่ของหัวใจและหลอดเลือด 102
การซักประวัติระบบหัวใจและหลอดเลือด 103
เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน 105
การตรวจร่างกายระบบหัวใจและหลอดเลือด 105
เอกสารอ้างอิง 114
คำถามท้ายบท 115

บทที่ 6 เต้านมและต่อมน้ำเหลืองบริเวณเต้านมและรักแร้ **117**
วัตถุประสงค์ 117
กายวิภาคศาสตร์และหน้าที่ของเต้านม 118
การตรวจเต้านมด้วยตนเอง 120
การตรวจเต้านมโดยบุคลากรทางการแพทย์ 122
การตรวจร่างกายเต้านมและต่อมน้ำเหลืองบริเวณเต้านมและรักแร้ 125
เอกสารอ้างอิง 133
คำถามท้ายบท 134

บทที่ 7 ช่องท้อง **137**
วัตถุประสงค์ 137
กายวิภาคศาสตร์และหน้าที่ของช่องท้อง 138
การซักประวัติระบบช่องท้อง 144
เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน 144
การตรวจร่างกายระบบช่องท้อง 145
เอกสารอ้างอิง 158
คำถามท้ายบท 159

บทที่ 8 ระบบประสาท **181**
วัตถุประสงค์ 181
กายวิภาคศาสตร์และหน้าที่ของระบบประสาท 162
การซักประวัติระบบประสาท 165
เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน 166

การตรวจร่างกายระบบประสาท 166
เอกสารอ้างอิง 181
คำถามท้ายบท 182

บทที่ 9 กล้ามเนื้อ กระดูกและข้อ 185
วัตถุประสงค์ 185
กายวิภาคศาสตร์และหน้าที่ระบบกล้ามเนื้อ กระดูก และข้อ 186
การซักประวัติระบบกล้ามเนื้อ กระดูก และข้อ 193
เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน 195
เอกสารอ้างอิง 222
คำถามท้ายบท 223

บทที่ 10 การบันทึกรายงานการประเมินภาวะสุขภาพ 225
วัตถุประสงค์ 225
การบันทึกข้อมูลจากการซักประวัติและตรวจร่างกาย 227
การบันทึกผลตรวจร่างกายตามระบบ 236
รูปแบบการบันทึกผลการตรวจร่างกาย 241
เอกสารอ้างอิง 248
คำถามท้ายบท 249

ดัชนีภาษาไทย 251
ดัชนีภาษาอังกฤษ 255
เกี่ยวกับผู้เรียบเรียง 260

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1 การจำแนกระดับความดันโลหิต 20

สารบัญรูป

รูปที่ 1.1	ตำแหน่งการคลำชีพจร (Pulse)	18
รูปที่ 1.2	การวัดความดันโลหิต	21
รูปที่ 1.3	การตรวจดูการไหลเวียนของเลือดส่วนปลาย	22
รูปที่ 2.1	ส่วนประกอบชั้นของผิวหนัง	29
รูปที่ 2.2	รอยโรคแบนราบ (Flat lesion)	34
รูปที่ 2.3	รอยโรคนูน (Raised lesion)	35
รูปที่ 2.4	รอยโรคตุ่มน้ำ (Fluid-filled lesion)	36
รูปที่ 2.5	รอยโรคผิวขรุขระ (Surface changed lesion)	37
รูปที่ 2.6	รอยโรคยุบตัว (Depressed lesion)	38
รูปที่ 2.7	รอยโรคนูน (Raised lesion)	39
รูปที่ 2.8	การตรวจ Skin turgor	42
รูปที่ 2.9	การตรวจสอบอาการบวม (Edema)	43
รูปที่ 2.10	วิธีการดูนิ้วปุ้ม	45
รูปที่ 3.1	กายวิภาคศาสตร์ของตา	53
รูปที่ 3.2	กายวิภาคศาสตร์ของหู	54
รูปที่ 3.3	กายวิภาคศาสตร์ของจมูกและโพรงไซนัส	56
รูปที่ 3.4	ต่อมน้ำเหลืองบริเวณคอ	59
รูปที่ 3.5	การตรวจศีรษะ	60
รูปที่ 3.6	การตรวจใบหน้า	61
รูปที่ 3.7	การตรวจภาวะความดันในลูกตา	62
รูปที่ 3.8	การตรวจตาขาวและเยื่อบุตา	63
รูปที่ 3.9	การตรวจกระจกตา รูม่านตา (Pupil) และแก้วตา	64
รูปที่ 3.10	การตรวจการเคลื่อนไหวของลูกตาหรือการกรอกตา	65
รูปที่ 3.11	การตรวจการลู่เข้าของลูกตา	66
รูปที่ 3.12	การตรวจลานสายตา	66
รูปที่ 3.13	การตรวจหู	68
รูปที่ 3.14	การตรวจ Rinne test และ Weber test	69
รูปที่ 3.15	การตรวจบริเวณโพรงไซนัส	70
รูปที่ 3.16	การคลำหลอดเลือดแดงใหญ่ (Carotid artery)	73
รูปที่ 3.17	การคลำหลอดลม	73

รูปที่ 3.18	การคลำไทรอยด์	74
รูปที่ 3.19	การคลำต่อมน้ำเหลืองบริเวณใบหน้าและลำคอ	75
รูปที่ 4.1	กายวิภาคศาสตร์ของระบบทรวงอกและปอดและเส้นสมมติ (Immaginary line)	81
รูปที่ 4.2	Angle of louis	82
รูปที่ 4.3	Spinous process of T1 และ Spinous process of C7	83
รูปที่ 4.4	Inferior angle of scapular	83
รูปที่ 4.5	รูปร่างของทรวงอกปกติและ Barrel chest	86
รูปที่ 4.6	การคลำหลอดลมเพื่อดูตำแหน่งของหลอดลม (Trachea)	89
รูปที่ 4.7	การคลำทรวงอกในส่วนต่าง ๆ เพื่อดูการเคลื่อนไหวของปอด (Lung expansion)	90
รูปที่ 4.8	การคลำ Tractile fremitus เพื่อสัมผัสการแพร่กระจายของเสียงของปอด	91
รูปที่ 4.9	การเคาะปอด	93
รูปที่ 4.10	ตำแหน่งการฟังเสียงปอด	95
รูปที่ 5.1	ตำแหน่งของหัวใจ	102
รูปที่ 5.2	การประเมิน Clubbing finger	106
รูปที่ 5.3	การประเมิน Jugular Vein Pressure: JVP	108
รูปที่ 5.4	การคลำ Apical impulse หรือ Point of Maximum Impulse (PMI)	108
รูปที่ 5.5	การคลำ Heave	109
รูปที่ 5.6	ตำแหน่งการฟังหัวใจ	110
รูปที่ 6.1	โครงสร้างเต้านมภายนอก	118
รูปที่ 6.2	ต่อมน้ำเหลืองบริเวณเต้านม	120
รูปที่ 6.3	การตรวจความผิดปกติภายนอกของเต้านม 4 ท่า	125
รูปที่ 6.4	การคลำต่อมน้ำเหลืองบริเวณรักแร้	126
รูปที่ 6.5	การคลำต่อมน้ำเหลืองเหนือบริเวณกระดูกไหปลาร้าและใต้กระดูกไหปลาร้า	127
รูปที่ 6.6	การจัดท่าในการตรวจเต้านม	127
รูปที่ 6.7	ขอบเขตการคลำเมื่อทำการตรวจเต้านม	128
รูปที่ 6.8	การคลำเต้านมเป็นก้นหอย	129
รูปที่ 6.9	การคลำเต้านมแนวตั้งขนานกับลำตัวหรือขวางลำตัว	129
รูปที่ 6.10	การคลำเต้านมเป็นรูปลิ่ม	130

รูปที่ 6.11	การแบ่งเต้านมแต่ละข้างออกเป็น 4 ส่วน	131
รูปที่ 6.12	การแบ่งเต้านมแต่ละข้างออกตามหน้าปัดเข็มนาฬิกา	131
รูปที่ 7.1	กายวิภาคศาสตร์ของระบบช่องท้อง	138
รูปที่ 7.2	การแบ่งช่องท้องออกเป็น 4 ส่วน (4 quadrants)	139
รูปที่ 7.3	การแบ่งหน้าท้องออกเป็น 9 ส่วน (9 quadrants)	140
รูปที่ 7.4	การคลำตับโดยฝ่ามือด้านขวา	148
รูปที่ 7.5	การคลำโดยใช้สองมือ (Bimanual palpation)	148
รูปที่ 7.6	การคลำตับโดยวิธีเกี่ยว (Hooking mathod)	149
รูปที่ 7.7	การคลำม้าม	150
รูปที่ 7.8	การคลำบริเวณถุงน้ำดี	150
รูปที่ 7.9	การคลำไต	151
รูปที่ 7.10	การตรวจช่องท้องกรณีสงสัยไส้ติ่งอักเสบบริเวณ McBurney's point	152
รูปที่ 7.11	การตรวจ Rovsing's sign	152
รูปที่ 7.12	การตรวจ Psoas sign	153
รูปที่ 7.13	การตรวจ Obturator sign	153
รูปที่ 7.14	การตรวจเคาะ Costovertebral angle	155
รูปที่ 7.15	การตรวจ Shifting dullness	156
รูปที่ 7.16	การตรวจ Fluid thrill	156
รูปที่ 8.1	การทดสอบ Olfactory nerve (Cranial nerve I)	171
รูปที่ 8.2	การทดสอบ Optic nerve (Cranial nerve II)	171
รูปที่ 8.3	การทดสอบ Oculomotor nerve (Cranial nerve III), Trochlear nerve (Cranial nerve IV) และ Abducens nerve (Cranial nerve VI)	172
รูปที่ 8.4	การทดสอบ Trigeminal nerve (Cranial nerve V)	173
รูปที่ 8.5	การทดสอบ Acoustic nerve (Cranial nerve VIII)	174
รูปที่ 8.6	การทดสอบ Glossopharyngeal nerve (Cranial nerve IX) และ Vagus nerve (Cranial nerve X)	174
รูปที่ 8.7	การทดสอบ Spinal accessory nerve (Cranial nerve XII)	175
รูปที่ 8.8	การตรวจ Babinski's reflexes	176
รูปที 8.9	วงรีเฟล็กซ์ (Reflex arc)	176
รูปที่ 8.10	การทดสอบรีเฟล็กซ์เอ็นส่วนลึก (Deep tendon reflex)	177
รูปที่ 9.1	การคลำข้อต่อขากรรไกร Temporomandibular joint	198

รูปที่ 9.2	การเคลื่อนไหวของข้อต่อขากรรไกร	198
รูปที่ 9.3	Spinous process of T1 และ Spinous process of C7	199
รูปที่ 9.4	การตรวจขอบเขตการเคลื่อนไหวของกระดูกสันหลังส่วนคอ	200
รูปที่ 9.5	การคลำกำลังกล้ามเนื้อ Trapezius และ Sternocleidomastoid muscle	201
รูปที่ 9.6	ความผิดปกติของกระดูกสันหลัง	202
รูปที่ 9.7	การตรวจท่าทางและการเคลื่อนไหวของกระดูกสันหลังส่วนอกและเอว	203
รูปที่ 9.8	การตรวจ Straight leg raising test (SLRT)	204
รูปที่ 9.9	การตรวจขอบเขตการเคลื่อนไหวของข้อไหล่	206
รูปที่ 9.10	การตรวจกำลังของกล้ามเนื้อไหล่	207
รูปที่ 9.11	การคลำกระดูกข้อศอก	208
รูปที่ 9.12	การตรวจการเคลื่อนไหวของข้อศอก	208
รูปที่ 9.13	การทดสอบกำลังกล้ามเนื้อของข้อศอก	209
รูปที่ 9.14	การคลำข้อมือและนิ้วมือ	211
รูปที่ 9.15	การตรวจขอบเขตการเคลื่อนไหวของข้อ	212
รูปที่ 9.16	การตรวจขอบเขตการเคลื่อนไหวของข้อนิ้วมือ	212
รูปที่ 9.17	การตรวจกำลังของกล้ามเนื้อที่ข้อมือและนิ้ว	213
รูปที่ 9.18	การตรวจ Phalen's test	214
รูปที่ 9.19	การตรวจขอบเขตการเคลื่อนไหวของข้อสะโพก	216
รูปที่ 9.20	การทดสอบกำลังของกล้ามเนื้อสะโพก	217
รูปที่ 9.21	การตรวจสอบขอบเขตการเคลื่อนไหวของข้อเข่า	218
รูปที่ 9.22	การทดสอบกำลังกล้ามเนื้อของข้อเข่า	218
รูปที่ 9.23	การตรวจสอบ Ballottement test	219
รูปที่ 9.24	การตรวจสอบขอบเขตการเคลื่อนไหวของข้อเท้า	220
รูปที่ 9.25	การทดสอบกำลังข้อเท้าและข้อนิ้ว	221
รูปที่ 10.1	การบันทึกผลการตรวจคอ	241
รูปที่ 10.2	การบันทึกผลการตรวจเต้านม	241
รูปที่ 10.3	การบันทึกผลการตรวจช่องท้อง	242
รูปที่ 10.4	การบันทึกผลการตรวจ Deep tendon reflex	242